

בַּתּוֹךְ הִגָּן אָמַר אֱלֹהִים לֹא תֹאכְלוּ מִמֶּנּוּ וְלֹא תִגְעוּ בוֹ פֶּן תִּמְתּוּן. וְהוֹסִיפָה שְׁנֵי דְבָרִים. אָמְרָה, מִפְּרֵי הָעֵץ אֲשֶׁר בְּתוֹךְ הִגָּן אָמַר אֱלֹהִים לֹא תֹאכְלוּ, וְלֹא נֹאמַר לָהּ אֲלֵא מַעַץ הַדְּעַת. וְאָמְרָה, לֹא תִגְעוּ בוֹ פֶּן תִּמְתּוּן. מָה עָשָׂה סַמְא"ל הַרְשָׁע? הֲלֹךְ וְנִגַּע בְּאֵילָן, וְהִיָּה הָאֵילָן צוֹחַ וְאוֹמֵר: (תהלים לו) אֵל תִּבּוֹאֲנִי רִגְלִי גְאוּהָ וְיָד רִשְׁעִים אֵל תִּגְדְּנִי, אֵל תִּגַּע בִּי, שֶׁנֹּאמַר וְיָד רִשְׁעִים אֵל תִּגְדְּנִי. הֲלֹךְ וְאָמַר לְאִשָּׁה: הָרִי נִגַּעְתִּי בְּאֵילָן וְלֹא מִתִּי, אִף אֶת תִּגְעֵי בְּאֵילָן וְלֹא תִמּוּתִי. הֲלֹכָה הָאִשָּׁה וְנִגַּעָה בְּאֵילָן, וְרָאָתָה מְלֵאךְ הַמָּוֶת בָּא כְּנִגְדָּה, אוֹלֵי עֲכָשׂוּ אֲנִי מִתָּה, וְהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה לּוֹ אִשָּׁה אַחֶרֶת וְנִתְּנָה לְאָדָם, אֲלֵא הָרִינִי גּוֹרְמֶת לּוֹ שְׂיֵאכֵל עִמִּי. אִם נְמוּת - נְמוּת שְׁנִינּוּ, וְאִם נְחִיָּה - נְחִיָּה שְׁנִינּוּ. וְלִקְחָה מִפְּרִי וְנִתְּנָה גַם לְבַעֲלָהּ. נִתְּפַקְחוּ עֵינֵי שְׁנֵיהֶם וְקָהוּ שְׁנֵינּוּ. אָמַר לָהּ: מָה שֶׁהֶאֱכַלְתִּינִי שְׁקָהוּ שְׁנֵי? כִּף קָהוּ שְׁנֵי כָּל הַבְּרִיּוֹת. יֵשֵׁב לּוֹ בְּדִין אֲמַת, שֶׁנֹּאמַר (תהלים ט) יִשְׁבֹּת לְכֶסֶף שׁוֹפֵט צְדָק. קָרָא לְאָדָם וְאָמַר לּוֹ, לְמָה בְּרַחַת מִפְּנֵי אָמַר לּוֹ, אֶת קִלְךָ שִׁמְעַתִּי בְּגֹן וְרַעְדוּ עַצְמוֹתַי וְאִירָא כִּי עִירוֹם אֲנֹכִי וְאֶחָבָא. פִּי עִירוֹם אֲנֹכִי, מִפְּעָלִי. פִּי עִירוֹם אֲנֹכִי, מִצְוֵינִי. פִּי עִירוֹם אֲנֹכִי - מִפְּעָלִי. פִּי עִירוֹם אֲנֹכִי - מִצְוֵינִי, וְאֶחָבָא.

מָה הִיָּה לְבוּשׁוֹ שֶׁל אָדָם? עוֹר שֶׁל צִפְרָן, וְהַפְּשִׁיטוֹ מַעֲלָיו. רָאָה עַצְמוֹ עָרֹם, שֶׁנֹּאמַר מִי הִגִּיד לְךָ כִּי עִירוֹם אָתָּה. אָמַר אָדָם לְפָנֵי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא: רְבוּנוֹ שֶׁל עוֹלָם, כִּפְשֵׁהִיתִי לְבִדֵי שְׁמָא חֲטָאתִי לְךָ, אֲלֵא הָאִשָּׁה שֶׁהֶבְאֵת לִי הִיא הַדִּיחָה אוֹתִי מִדְּבָרֶיךָ. שֶׁנֹּאמַר הָאִשָּׁה אֲשֶׁר נָתַת עִמָּדֵי הִיא נִתְּנָה לִי מִן הָעֵץ. אָמַר לָהּ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֲלֵא שֶׁחֲטָאת לְאָדָם? אָמְרָה לְפָנָיו: רְבוּנוֹ שֶׁל עוֹלָם,

אֱלֹהִים לֹא תֹאכְלוּ, וְלֹא נֹאמַר לָהּ אֲלֵא מַעַץ הַדְּעַת. וְאָמְרָה, לֹא תִגְעוּ פֶּן תִּמְתּוּן.

מָה עָשָׂה סַמְ"אֵל הַרְשָׁע הֲלֹךְ וְנִגַּע בְּאֵילָן וְהִיָּה הָאֵילָן צוֹחַ וְאוֹמֵר (תהלים לו) אֵל תִּבּוֹאֲנִי רִגְלִי גְאוּהָ וְיָד רִשְׁעִים אֵל תִּגְדְּנִי, אֵל תִּגַּע בִּי, שֶׁנֹּאמַר וְיָד רִשְׁעִים אֵל תִּגְדְּנִי. הֲלֹךְ וְאָמַר לְאִשָּׁה, הָרִי נִגַּעְתִּי בְּאֵילָן וְלֹא מִתִּי, אִף אֶת תִּגְעֵי בְּאֵילָן וְלֹא תִמּוּתִי. הֲלֹכָה הָאִשָּׁה וְנִגַּעָה בְּאֵילָן וְרָאָתָה מְלֵאךְ הַמָּוֶת בָּא כְּנִגְדָּה, אָמְרָה אוֹלֵי עֲכָשׂוּ אֲנִי מִתָּה, וְהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה לּוֹ אִשָּׁה אַחֶרֶת וְנִתְּנָה לְאָדָם אֲלֵא הָרִינִי גּוֹרְמֶת לּוֹ שְׂיֵאכֵל עִמִּי אִם נְמוּת, נְמוּת שְׁנִינּוּ. וְאִם נְחִיָּה, נְחִיָּה שְׁנִינּוּ. וְלִקְחָה מִפְּרִי וְנִתְּנָה גַם לְבַעֲלָהּ, נִתְּפַקְחוּ עֵינֵי שְׁנֵיהֶם וְקָהוּ שְׁנֵינּוּ. אָמַר לָהּ מָהוּ זֶה שֶׁהֶאֱכַלְתִּינִי שְׁקָהוּ שְׁנֵינּוּ, כִּף קָהוּ שְׁנֵינּוּ כָּל הַבְּרִיּוֹת. יֵשֵׁב לּוֹ בְּדִין אֲמַת שֶׁנֹּאמַר (תהלים ט) יִשְׁבֹּת לְכֶסֶף שׁוֹפֵט צְדָק. קָרָא לְאָדָם וְאָמַר לּוֹ, לְמָה בְּרַחַת מִפְּנֵי אָמַר לּוֹ, אֶת קִלְךָ שִׁמְעַתִּי בְּגֹן וְרַעְדוּ עַצְמוֹתַי וְאִירָא כִּי עִירוֹם אֲנֹכִי וְאֶחָבָא. פִּי עִירוֹם אֲנֹכִי, מִפְּעָלִי. פִּי עִירוֹם אֲנֹכִי, מִצְוֵינִי. פִּי עִירוֹם אֲנֹכִי, מִמְּעָשֵׂי וְאֶחָבָא.

מָה הִיָּה לְבוּשׁוֹ שֶׁל אָדָם עוֹר שֶׁל צִפְרָן, וְהַפְּשִׁיטוֹ מַעֲלָיו. רָאָה עַצְמוֹ עָרֹם, שֶׁנֹּאמַר מִי הִגִּיד לְךָ כִּי עִירוֹם אָתָּה. אָמַר אָדָם לְפָנֵי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, רְבוּנוֹ שֶׁל עוֹלָם, כִּפְשֵׁהִיתִי לְבִדֵי שְׁמָא חֲטָאתִי לְךָ, אֲלֵא הָאִשָּׁה שֶׁהֶבְאֵת לִי הִיא הַדִּיחָה אוֹתִי מִדְּבָרֶיךָ. שֶׁנֹּאמַר הָאִשָּׁה אֲשֶׁר נָתַת עִמָּדֵי הִיא נִתְּנָה לִי מִן הָעֵץ. אָמַר לָהּ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, לֹא דִיִּיךְ שֶׁחֲטָאת אֲלֵא שֶׁהֶחֱטָאת לְאָדָם.

לִי הִיא הַדִּיחָה אוֹתִי מִדְּבָרֶיךָ, שֶׁנֹּאמַר הָאִשָּׁה אֲשֶׁר נָתַתָּה עִמָּדֵי הִיא נִתְּנָה לִי מִן הָעֵץ. אָמַר לָהּ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא: לֹא דִיִּיךְ שֶׁחֲטָאת, אֲלֵא שֶׁחֲטָאת לְאָדָם? אָמְרָה לְפָנָיו: רְבוּנוֹ שֶׁל עוֹלָם,

אָמְרָה לְפָנָיו רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, הַנְּחָשׁ הַשִּׂיאָנִי לַחֲטוּא לְפָנֶיךָ. הִבִּיא שְׁלֹשָׁתָם וַגְּזַר עֲלֵיהֶם גְּזֵרוֹת דִּין. תִּשְׁעָה וּשְׁלֹשִׁים קְלָלוֹת וּמּוֹת, וְהַפִּיל סַמ"ל וְאֵת הַפֶּת שֶׁלוֹ מִמְּקוֹם קִדּוּשָׁתָן מִן הַשָּׁמַיִם, וְקִצֵּץ רַגְלָיו שֶׁל נְחָשׁ וְאִירְרוּ מִכָּל חַיָּה וּמִכָּל בְּהֵמָה וּפְקַד עָלָיו שְׂהִיָּה מִפְּשִׁיט אֶת עוּרוֹ אַחַר שְׁבַע שָׁנִים.

ע"כ: (ער כאן מהחשמטות)

וַיֹּאמֶר אֶל הָאִשָּׁה אִף. רַבִּי יוֹסִי אָמַר. בְּאִף פִּתַּח וְאִף אֲטִיל בְּעֵלְמָא. אָמַר לָהּ (דף לו ע"א) לְאַתְתָּא בְּאִילָנָא דָּא בְּרָא קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֵלְמָא וַדָּאי. אֲכָלוּ מִנֶּיהָ וְהֵייתֶם פְּאֵלֵהִים יוֹדְעֵי טוֹב וָרָע. דְּהָא אִיהוּ הַכִּי הוּי אֱלֹהִים שְׁמִיָּה עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע. וְעַל דָּא וְהֵייתֶם פְּאֵלֵהִים יוֹדְעֵי וָגו'.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה לָא אָמַר הַכִּי. דְּאֵלוּ אָמַר בְּאִילָנָא דָּא בְּרָא קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֵלְמָא, יְאוּת הָהּ. כִּי הוּא פְּגָרְזֵן בִּיד הַחוּצָב בּוּ. אֲבָל לֹא אָמַר אֱלָא מְאִילָנָא דָּא אֲכָל קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּכְדִין בְּרָא עֵלְמָא, וְכָל אוּמָן סָנִי לְחַבְרִיָּה, אֲכָלוּ מִנֶּיהָ וְאִתּוֹן תְּהוֹן בְּרָאן עֵלְמִין. וְעַל דָּא כִּי יוֹדַע אֱלֹהִים כִּי כִּיּוֹם אֲכָלְכֶם מִמְּנוּ וַגּו' וּבְגִין דְּאִיהוּ יָדַע דָּא אִפְקִיד לְכוּ עֲלֵיהּ דְּלֹא תִּיכְלוּ מִנֶּיהָ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק בְּכֵלָא מְלִילוּ שְׁקֵרָא. בְּשִׁירוּתָא דְּאִמְרוּ שְׁקֵרָא הָהּ. דְּכִתִּיב אִף כִּי אָמַר אֱלֹהִים לֹא תֹאכַל מִכָּל עֵץ הַגֶּן. וְלֹא הָכִי. דְּהָא כְּתִיב מִכָּל עֵץ הַגֶּן אֲכָל תֹּאכַל וְכִלְהוּ שְׁרָא לִיהּ.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי הָא תְּגִינָן דְּפְקִיד לִיָּה קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַל עֲבוּדָה זָרָה דְּכִתִּיב וַיִּצְו. יְיָ עַל בְּרַפְתָּ הַשֵּׁם. אֱלֹהִים עַל הַדִּינִין. עַל הָאָדָם עַל שְׂפִיכוֹת דְּמִים. לֵאמֹר עַל גְּלוּי

הַנְּחָשׁ הַשִּׂיאָנִי לַחֲטָא לְפָנֶיךָ. הִבִּיא שְׁלֹשָׁתָם וַגְּזַר עֲלֵיהֶם גְּזֵרוֹת דִּין. תִּשְׁעָה וּשְׁלֹשִׁים קְלָלוֹת וּמּוֹת, וְהַפִּיל סַמ"ל וְאֵת הַפֶּת שֶׁלוֹ מִמְּקוֹם קִדּוּשָׁתָם מִן הַשָּׁמַיִם, וְקִצֵּץ רַגְלָיו שֶׁל נְחָשׁ, וְאִירְרוּ מִכָּל חַיָּה וּמִכָּל בְּהֵמָה, וּפְקַד עָלָיו שְׂהִיָּה מִפְּשִׁיט אֶת עוּרוֹ אַחַר שְׁבַע שָׁנִים: ע"כ.

וַיֹּאמֶר אֶל הָאִשָּׁה אִף. רַבִּי יוֹסִי אָמַר, בְּאִף פִּתַּח וְאִף הֲטִיל בְּעוֹלָם. אָמַר לָהּ לֹא אִשָּׁה, בְּאִילָן זֶה בְּרָא הַקִּדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וַדָּאי אֵת הָעוֹלָם, אֲכָלוּ מִמְּנוּ וְהֵייתֶם פְּאֵלֵהִים יוֹדְעֵי טוֹב וָרָע. שְׂהִירֵי הוּא כֶּף הוּא אֱלֹהִים שְׁמוּ עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, וְעַל זֶה וְהֵייתֶם פְּאֵלֵהִים יוֹדְעֵי וָגו'.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, לֹא אָמַר כֶּף, שְׂאֵלוּ אָמַר בְּאִילָן זֶה בְּרָא הַקִּדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֵת הָעוֹלָם, נֶאֱמַר הִיא, כִּי הוּא פְּגָרְזֵן בִּיד הַחוּצָב בּוּ. אֲבָל לֹא אָמַר אֱלָא, מְאִילָן זֶה אֲכָל הַקִּדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְאִזּוּ בְּרָא אֵת הָעוֹלָם, וְכָל אִמָּן שׁוֹנָא אֵת חַבְרוּ, אֲכָלוּ מִמְּנוּ וְאִתָּם תְּהִיּוּ בּוֹרְאֵי עוֹלָמוֹת. וְעַל זֶה כִּי יוֹדַע אֱלֹהִים כִּי כִּיּוֹם אֲכָלְכֶם מִמְּנוּ וַגּו', וּמִשׁוּם שֶׁהוּא יוֹדַע אֵת זֶה, צְנִיָּה אֶתְכֶם עָלָיו שְׂלֹא תֹאכְלוּ מִמְּנוּ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בְּכָל דְּבָרוּ שְׁקֵר. בְּתַחֲלָה שְׂאִמְרוּ שְׁקֵר הִיא - שְׂכַתוּב אִף כִּי אָמַר אֱלֹהִים לֹא תֹאכְלוּ מִכָּל עֵץ הַגֶּן, וְלֹא כֶּף, שְׂהִירֵי כְּתוּב מִכָּל עֵץ הַגֶּן אֲכָל תֹּאכַל, וְכָלֵם הַתִּיר לוּ.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, הִירֵי שְׁגִינּוּ שְׂעִיָּה אוֹתוֹ הַקִּדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל עֲבוּדָה זָרָה, שְׂכַתוּב וַיִּצְו. ה' - עַל בְּרַכַּת הַשֵּׁם. אֱלֹהִים - עַל הַדִּינִים. עַל הָאָדָם - עַל שְׂפִיכוֹת דְּמִים. לֵאמֹר - עַל גְּלוּי עֲרִיּוֹת. וְכִי כְּמָה אֲנִישִׁים

עֲרִיּוֹת. וְכִי כְּמָה אֲנִישִׁי הוּו